

Finska krigsbarn – den stora barnförflyttningen

Sveriges erbjudande om att ta emot krigsbarn mottogs inte med någon större entusiasm i Finland. Förutom att mödrarna inte ville skiljas från sina barn fanns en allmän åsikt om att ingen skulle lämna landet, inte ens barnen. Det skriver Ann Nehlin i sin bok, *De finska krigsbarnen*.

Som bekant anfölls Finland av Sovjet 1939 och var därefter i krig så gott som kontinuerligt fram till 1945.

Sverige ville gärna hjälpa

Som neutralt land kunde man inte bistå med militär hjälp. Men det fanns många andra sätt. Ett av dessa var att erbjuda Finland att ta hand om de barn som var drabbade av krig. Genom bland annat annonskampanjer rekryterades familjer runt om i Sverige. Många var beredda att öppna sina hem och så småningom kom över 70 000 barn att byta land och hem. Det sägs att detta är den största barnförflyttningen som någonsin skett.

Inte okomplicerat

De minsta barnen förstod inte varför mamma lämnade dem. Och inte varför de kom till en främmande miljö och vuxna som inte talade deras språk. Trots en ambitiös administration var det inte alltid möjligt att passa ihop barn och fosterföräldrar. Föräldrar som önskade sig söta, blonda flickor som kunde vara till hjälp i hemmet, kunde få bleka, hålögdade pojkar som grät och längtade efter mamma. I vissa fall krävde fosterföräldrarna att få byta barn eller att barnen skulle sändas tillbaka till Finland, något som dock möttes med kallsinnighet av ansvariga myndigheter.

Baserad på brevväxling

En viktig del av bokens innehåll baseras på brevväxling mellan de finska mödrarna och respektive fosterfamilj. Breven var

mödrarnas enda sätt att få veta något om barnen och var därför oändligt viktiga. Vi får ta del av hjärtskärande berättelser om mödrarnas oro, deras längtan efter barnen och ångest över att ha lämnat dem. Samtidigt kände de tacksamhet mot fosterföräldrarna och önskade att barnen skulle ha det bra. Men ändå inte så bra att de inte vill återvända hem när kriget var över.

Kriget tog slut

Många mödrar hann dö och många fäder stupade. Men de flesta fanns kvar. Nu uppstod nya svårigheter. Bestämmelserna var sådana att barnen skulle tillbaka till Finland. Men i många fall ville de svenska föräldrarna behålla barnen, i andra fall hade barnen rotat sig och ville inte återvända. Bland dem som återvände fanns de som ville tillbaka till Sverige, vilket förstås innebar ytterligare en sorg för mödrarna, sorgen över att bli bortvald.

En ambitiös bok

Förutom de berättelser som baseras på brev redogör författaren för kriget och för de politiska diskussioner och överväganden som föregick barnförflyttningen. Boken ger också inblick i den omfattande administration och logistik som barnförflyttningen krävde.

De finska krigsbarnen – ett nordiskt familjedrama – en god källa till kunskap

Boken ger inte bara inblick i de finska kriget utan också insikt om hur krig drabbar barn och deras familjer och hur hjälplösa och utlämnade enskilda människor är när krig och katastrofer drar fram över deras hem och liv.

Även om vi vet mer i dag än på fyrtiotalet om barns känslomässiga anknytning och om de trauman som plötsliga separationer kan medföra, så hade det kanske inte varit möjligt att handla annorlunda i dag. Det kaos som uppstår när bomber faller och ödelägger städer och byar har egna lagar.

Gun-Lis Angsell

Författarporträtt: Sara Mac Key

Läs mer:

[Världens största barnförflyttning](#)

["Vi var mer gynnade än dagens ensamkommande"](#)

[Tystnaden runt krigsbarnen](#)

[Krigsbarn då och nu](#)

De finska krigsbarnen – ett nordiskt familjedrama

Ann Nehlin

Natur & Kultur

Ann Nehlin

De finska krigsbarnen

ETT NORDISKT FAMILJEDRAMA

Ann Nehlin är historiker och har särskilt inriktat sig på hur barn tas omhand under krig.